

Tomasz Smuga*

MAISON A BORDEAUX, CZYLI DOM NA GRANICY MIASTA

MAISON A BORDEAUX – A HOUSE ON THE BORDER OF THE CITY

Trójkondygnacyjna willa położona we Francji, na peryferiach miasta Bordeaux, miała być w zamierzeniu zaprojektowana tak aby jej niepełnosprawny właściciel mógł bez przeszkód poruszać się po wszystkich piętrach domu. Ten czynnik okazał się mieć zasadnicze znaczenie w projekcie tego niezwyklego obiektu. Za pomocą oryginalnie rozwiązanej windy-platformy (3 × 3,5 metra) Rem Koolhaas zdołał stworzyć dzieło, które mimo upływu lat wciąż inspirowa i zadziwia.

Słowa kluczowe: Rem Koolhaas, miasto, architektura, jednorodzinna willa, niepełnosprawny, dom, winda

Three-floored villa has been built in France, in the Bordeaux city peripheries was intended to serve its disabled owner in the way he could move indoors without problems. This was the most important in the project of the unusual building. With the help of the lift-platform (3,5 × 3,0 m) Rem Koolhaas was able to create the design that, in spite of the years that have passed, inspires and amuses still.

Keywords: Rem Koolhaas, city, architecture, single-family, house, wheelchair, elevator

Bywa, że we współczesnej, amorficznej miejskiej przestrzeni nowy obiekt stanowi nie tylko znak miasta lekceważący otoczenie, lecz promieniując formą przyczynia się do tworzenia nowego porządku i zamienia się w – początek przestrzeni miasta [1].

W roku 1994 holenderska pracownia Office for Metropolitan Architecture, architekta Rema Koolhaasa otrzymała zlecenie projektowe inne niż wszystkie. Z prośbą o zaprojektowanie willi-pracowni, zwrócił się do niego francuski pisarz, który od kilku lat, na skutek wypadku samochodowego porusza się na wózku inwalidzkim. Trójkondygnacyjny dom położony we Francji na zboczu góry w Bordeaux miał być „skrojony” tak, aby niepełnosprawny właściciel mógł bez przeszkód poruszać się po wszystkich piętrach

willi. Ten czynnik okazał się mieć zasadnicze znaczenie w projekcie tego niezwyklego domu.

Sercem budynku uczyniono potężnych rozmiarów 3 × 3,5 metra, windę-platformę. Przebija ona wszystkie piętra a dzięki niej gospodarz ma dostęp do poszczególnych pomieszczeń. Platforma jednakże zmienia swoją pierwotną funkcję na każdej z poszczególnych kondygnacji. Raz jest jadalnią, raz częścią salonu, a raz sypialnią, zapewniając jednocześnie stały dostęp do potężnej, wysokiej na 9 metrów szafy bibliotecznej. Winda pozostając główną komunikacją w budynku jednocześnie scala trójkondygnacyjną bryłę obiektu.

Willę w płaszczyźnie poziomej podzielono na trzy odmienne funkcje. Każda z nich dostała własną, od-

* Smuga Tomasz, mgr inż. arch., Politechnika Krakowska, Wydział Architektury, Instytut Projektowania Architektonicznego,

Źródło ilustracji: <http://www.bekafilms.it>

mienną formę. Parter, częściowo wydrążony w zboczu góry, od strony północnej otwiera się całą szerokością elewacji na wewnętrzny dziedziniec, rampę wjazdową dla samochodów, niewielki dom dla gości oraz dom dla służby. W całości, prawie stumetrowa przestrzeń przyziemia została zarezerwowana na codzienne potrzeby domowników. Zlokalizowano tam wejście, garderobę, trzy klatki schodowe, salon telewizyjny, kuchnię, jadalnię oraz piwnicę na wino.

Doświetlenie wszystkich pomieszczeń stanowi długa, ciągnąca się przez trzysta metrów elewacja wykonana z paneli szklanych. Aby zapewnić mieszkańcom odrobinę prywatności, elewację częściowo wykonano ze szkła piaskowanego. W ciepłe dni, konstrukcja paneli umożliwia „otwarcie” całej ściany północnej na wewnętrzny dziedziniec.

Pierwsze piętro willi, zaprojektowane jako jednoprzestrzenna powierzchnia, zawiera tylko dwie funkcje: salon oraz biuro. Cała 200-metrowa przestrzeń, nie przedzielona ściankami działowymi, została ze wszystkich stron przeszklona. Pokażnych rozmiarów szafa biblioteczna została zaprojektowana i wykonana z pleksiglasu, aby nie zakłócać transparentności przestrzeni. Wnętrze w całości wypełnia światło słoneczne, a dzięki umiejętnie dobranej konstrukcji, która w ograniczony sposób sygnalizuje swoją obecność, cała kondygnacja wydaje się nie istnieć w przestrzeni bryły budynku.

Lekka środkowa kondygnacja zostaje kontrastowo zestawiona z zawieszoną nad nią potężną bryłą

betonu kondygnacji ostatniej. Kryje ona w swoim wnętrzu zestaw czterech sypialni wraz z łazienkami. Wszystkie ściany monumentalnego prostopadłościanu wykonano z betonu obłożonego stalowymi płytami, a dodatkowy efekt ciężkości został osiągnięty poprzez oszczędne rozplanowanie drobnych, okrągłych okienek. Pokrywają one w sposób nieregularny elewację. Wyjątek robią tylko na stronie zachodniej willi, gdzie umieszczono okazałych rozmiarów bulaj (średnica 2 m), który wytycza kierunek patrzenia, wycinając precyzyjnie kadr w centrum przestrzeni miasta Bordeaux.

Wybudowana równie dziesięć lat temu willa w Bordeaux do dzisiaj stanowi inspirację dla wielu twórców. W roku 2008 dwóch francuzów, Ila Beka oraz Louise Lemoine, zrealizowali ponad godzinny film dokumentalny *Koolhaas Houselife* – opowieść o dziele Rema Koolhaasa.

Obrazuje on rytm życia tego niezwykłego domu widziany z nietypowej perspektywy, bo oczami pomocy domowej. Gospoia oprowadzając widza po pokojach i zakamarkach domu, opowiada o życiu domowników, ich zwyczajach oraz zdradza małe tajemnice domu. Odtwarza zmiany, opowiada o reorganizacjach, zmianach w aranżacji oraz przebudowach poczynionych przez domowników. Naświetla tym samym proces trwania, starzenia się, ewoluowania dzieła architekta w przestrzeni współczesnego miasta.

PRZYPIS

[1] *Definiowanie przestrzeni architektonicznej*, Tezy do programu konferencji, Kraków 2008.

BIBLIOGRAFIA

Minimalismo, Arco Editorial, Barcelona 2003.
A. Raul, *Barreneche, Modern House Three (Modern House S.)*, Phaidon Press, 2005.
<http://www.bekafilms.it>
<http://www.oma.nl>